ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas Nr. A420210115
Lietas arhīva Nr. A42-02101-15/15

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 20.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Reitupe
ar tulci Z.Augustausku,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ un atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Anitai Šauriņai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – pieteicēja reģistrēšanu 5.reģistrā pašvaldības dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Aprakstošā daļa

[1] 2015.gada 18.februārī pieteicējs /pers. A/ vērsās Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvokļu pārvaldē ar iesniegumu (*lietas 14.-16.lapa*), lūdzot reģistrēt viņu palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām, jo pieteicējs ir atbrīvots no ieslodzījuma vietas.

[2] Ar Rīgas domes Dzīvokļu pārvaldes komisijas personu reģistrācijai palīdzības saņemšanai 2015.gada 18.marta lēmumu (sēdes protokols Nr.11 1.14.punkts) (turpmāk – sākotnējais lēmums) (*lietas 23.lapa*) atteikts reģistrēt pieteicēju palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 5.reģistrā.

[3] Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, ar Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta 2015.gada 27.aprīļa lēmumu Nr.DMV-15-9330-ap (*lietas 5.-7.lapa*) (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Kopš 2010.gada 10.decembra pieteicēja dzīvesvieta deklarēta juridiskai personai piederošā dzīvoklī /adrese A/.

Pieteicējs no 2011.gada 28.novembra līdz 2015.gada 28.janvārim atradās brīvības atņemšanas vietā.

Saskaņā ar Bauskas rajona Svitenes pagasta zemesgrāmatas nodalījumā izdarīto ierakstu Nr./numurs/ (*lietas 17.-18.lapa*) pieteicējam piederēja dzīvokļa īpašums /adrese B/, kuru pieteicējs atsavināja, pamatojoties uz 2008.gada 2.septembra pirkuma līgumu.

Pieteicējs atzīts par trūcīgu personu.

[3.2] Pieteicējs neatbilst Rīgas domes 2010.gada 15.jūnija saistošo noteikumu Nr.80 „Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 46.punkta prasībām, jo lietas materiālos nav dokumentu, kas apliecinātu, ka pieteicējs ir zaudējis dzīvojamās telpas /adrese A/ lietošanas tiesības atrodoties ieslodzījumā, kā arī, pamatojoties uz 2008.gada 11.septembra pirkuma līgumu, pieteicējs atsavinājis sev piederošo dzīvokļa īpašumu /adrese B/.

[4] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās administratīvajā tiesā. Pieteikumā un tā papildinājumos norādīts, ka pieteicējs vēlas savu privāto dzīvojamo telpu un dzīvot kā cilvēks. Uz pieteikuma iesniegšanas brīdi /adrese A/ jau četrus mēnešus nav elektrības. Lai saņemtu palīdzību dzīvojamās telpas izīrēšanai, pieteicējam jālauž īres līgums un jādzīvo kā bezpajumtniekam. Pieteicējs atradās ieslodzījuma vietā no 2001.gada līdz 2008.gadam un nav saņēmis uzaicinājumus uz tiesu, kur tika lemts jautājums par dzīvojamās telpas īres attiecību izbeigšanu ar pieteicēju par dzīvojamo telpu īri /adrese C/ un izlikšanu no minētām dzīvojamām telpām.

[5] Departaments tiesai iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz Lēmumā norādīto argumentāciju.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja iesniegto pieteikumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem. Paskaidroja, ka ēkā /adrese A/ nav elektrības un tā nav apdzīvota. Ēka pieder /Nosaukums A/, taču pieteicēju nevar izlikt, jo viņš šajā adresē ir deklarēts. Uzskata, ka var tikt reģistrēts 5.reģistrā, jo kopš dzīvokļa īpašuma /adrese B/ atsavināšanas pagājuši pieci gadi. Pašvaldībai pieteicējs jānodrošina ar dzīvojamo telpu, jo pieteicējs nestrādā un neplāno to darīt.

[7] Atbildētāja pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītiem motīviem.

Motīvu daļa

[8] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots un tādēļ ir noraidāms.

[9] Tiesa konstatē, ka pieteikums iesniegts par labvēlīga administratīva akta izdošanu – pieteicēja reģistrēšanu Rīgas pilsētas pašvaldības 5.reģistrā pašvaldības dzīvojamo telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Augstākās tiesas judikatūrā ir nostiprinājusies atziņa, atbilstoši kurai, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi. Turklāt šādā gadījumā tiesa nav saistīta tikai ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Izskatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu. Konstatējot, ka kāds labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikums nav iestājis, tiesai nav pamata apmierināt prasījumu (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu*).

Vienlaikus Augstākā tiesa ir atzinusi, ka, kaut arī, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai parasti jāvērtē spēkā esošā tiesību norma, šim principam ir izņēmumi. Viens no šādiem izņēmumiem attiecas uz sociālajās tiesībās noteiktā labuma gūšanu. Sociālo tiesību jomā tiesiskās situācijas maiņa (tiesību normas grozīšana vai izslēgšana) neietekmē tiesības, kuras personai bija brīdī, kad viņa ar iesniegumu par šā labuma saņemšanu vērsās iestādē (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-430/2007 21.punktu*, *2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-431/2007 14.punktu, 2009.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-334/2009 11.punktu)*.

Tādējādi tiesai jānoskaidro, vai uz 2015.gada 18.februāri (iesnieguma iesniegšanas diena (*lietas 14.lapa*)) pastāvēja tiesiskie un faktiskie priekšnoteikumi pieteicēja reģistrācijai pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 5.reģistrā.

[10] Personas, kuras ir tiesīgas saņemt palīdzību dzīvojamo telpu jautājumu risināšanā, kā arī kārtību, kādā tiek sniegta palīdzība iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā Rīgas pilsētas pašvaldībā, noteic likums „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk – Palīdzības likums) un Rīgas domes 2013.gada 15.janvāra saistošie noteikumi Nr.202 „Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu vai maznodrošinātu un sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas pašvaldībā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.80).

Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka pirmām kārtām ar dzīvojamo telpu nodrošināmas maznodrošinātas personas, kuras pēc soda izciešanas atbrīvotas no ieslodzījuma vietas, ja tās pirms notiesāšanas dzīvoja attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā un tām nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā. Šis noteikums neattiecas uz tām personām, kuras devušas piekrišanu privatizēt to īrēto valsts vai pašvaldības dzīvokli citai personai un noslēgušas ar šo personu vienošanos par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību izbeigšanu vai ar kuru piekrišanu dzīvoklis ir pārdots vai citādi atsavināts un darījuma rezultātā persona zaudējusi lietošanas tiesības uz attiecīgo dzīvokli.

Saistošo noteikumu Nr.80 46.punkts noteic, ka 5.reģistrā pašvaldības dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām reģistrē likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta pirmās daļas 5.punktā minētās personas.

No minētajām tiesību normām izriet, ka pašvaldība reģistrē personu dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 5.reģistrā, lai nodrošinātu ar dzīvojamo telpu, ja iestājušies visi turpmāk norādītie priekšnosacījumi:

1) persona ir maznodrošināta;

2) persona pēc soda izciešanas atbrīvota no ieslodzījuma vietas;

3) persona pirms notiesāšanas dzīvoja attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā;

4) personai nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā;

5) persona nav devusi piekrišanu privatizēt tās īrēto valsts vai pašvaldības dzīvokli citai personai un noslēgusi ar šo personu vienošanos par dzīvojamās telpas lietošanas tiesību izbeigšanu vai ar kuru piekrišanu dzīvoklis ir pārdots vai citādi atsavināts un darījuma rezultātā persona zaudējusi lietošanas tiesības uz attiecīgo dzīvokli.

[11] Tātad saskaņā ar Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punktu, lai persona tiktu nodrošināta ar dzīvojamo telpu pirmām kārtām, ir jākonstatē cita starpā tas, ka personai nav iespējams likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā.

Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka 2011.gada 30.jūlijā starp pieteicēju un /pers. B/ noslēgts īres līgums par dzīvokļa /adrese A/ īri (*lietas 21.-22.lapa*). Lietā nav strīda, ka tā ir arī pieteicēja deklarētā dzīvesvietas adrese no 2010.gada 10.decembra (*lietas 15.lapa*).

Savukārt no Ieslodzījumu vietu pārvaldes Jēkabpils cietuma 2015.gada 28.janvāra izziņas Nr.1861-9011 (*lietas 16.lapa*) izriet, ka pieteicējs izcietis piespriesto brīvības atņemšanas sodu no 2011.gada 28.novembra līdz 2015.gada 28.janvārim.

Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka attiecībā uz pieteicēju neizpildās Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punktā minētais priekšnosacījums, proti, pieteicējam nav šķēršļu iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā (t.i., dzīvojamā telpā, kuru pieteicējs aizņēmis pirms soda izciešanas – /adrese A/) un pieteicējs to arī izdarījis. Kā jau iepriekš konstatēts, lietā nav strīda, ka pieteicējs joprojām dzīvo /adrese A/.

Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā nav iestājies viens no obligātajiem Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punktā paredzētajiem priekšnosacījumiem, līdz ar to pašvaldība pamatoti atteica pieteicējam tiesības saņemt pašvaldības palīdzību dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

[12] Tiesu praksē konsekventi atzīts, ka, ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi iestājušies. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKA-118/2008 10.punktu*).

Tomēr izskatāmajā lietā tiesa uzskata par nepieciešamu vērst pieteicēja uzmanību uz apstākli, ka pat pie nosacījuma, ja pieteicējam būtu liegta iespēja likumā noteiktajā kārtībā iemitināties agrāk aizņemtajā dzīvojamā telpā, tāpat būtu konstatējam šķēršļi pieteicējam saņemt pašvaldības palīdzību dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām. Proti, ar 2008.gada 11.septembra pirkuma līgumu pieteicējs atsavinājis sev piederošo dzīvokļa īpašumu /adrese B/ (*lietas 17.-18.lapa*). Tādējādi attiecībā uz pieteicēju izskatāmajā lietā neizpildās arī otrs Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta otrajā teikumā noteiktais priekšnosacījums, turklāt atbilstoši minētās tiesību normas prasībām, nav nozīmes, kāds termiņš pagājis no dzīvojamās telpas atsavināšanas brīža. Minētais vienlaikus neslēdz iespēju pieteicējam pretendēt uz cita veida pašvaldības palīdzību.

Izskatāmajā lietā nav nozīmes pieteicēja apsvērumiem par dzīvojamās telpas /adrese C/ īres attiecību izbeigšanas pamatotību, jo 2011.gada

30.jūlijā pieteicējs noslēdza īres līgumu par dzīvokļa /adrese A/ īri, kas atzīstama par pieteicēja iepriekš aizņemto dzīvojamo telpu Palīdzības likuma 14.panta pirmās daļas 5.punkta izpratnē.

[13] Kā izriet no Augstākās tiesas prakses atziņām, sociālās tiesības, pie kurām pieder arī sociālā palīdzība, ir ļoti nozīmīgas, taču vienlaikus īpašas tiesības, jo šo tiesību īstenošana ir atkarīga no katras valsts ekonomiskās situācijas un pieejamiem resursiem. Tādējādi, sociālā palīdzība netiek sniegta visiem, kas to vēlētos, bet tikai vadoties no noteikta dzīves apstākļu līmeņa. Attiecīgais dzīves apstākļu līmenis tiek noteikts ar normatīvo aktu. Tas, vai ar normatīvo aktu noteiktais līmenis ir vai nav pietiekams, ir valsts sociālās politikas, nevis tiesas izvērtēšanas jautājums (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKA-118/2008*).

[14] Ievērojot iepriekš konstatēto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētajā lēmumā iekļautais atteikums reģistrēt pieteicēju pašvaldības palīdzības 5.reģistrā (pašvaldības dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām) ir tiesisks, līdz ar to pieteicējam nav no normatīviem aktiem izrietošu tiesību uz labvēlīgu lēmumu. Ievērojot minēto, pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, uzliekot pienākumu pašvaldībai reģistrēt pieteicēju palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām, nav pamatots un tādēļ noraidāms.

[15] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2015.gada 19.maija lēmumu pieteicējs atbrīvots no valsts nodevas par pieteikuma iesniegšanu Administratīvajā rajona tiesā samaksas.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā (pensijas, pabalsti u.tml.).

Tā kā pieteikums šajā lietā iesniegts par jautājumu sociālās drošības jomā, valsts nodeva no pieteicēja nav piedzenama.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu – pieteicēja reģistrēšanu 5.reģistrā pašvaldības dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Reitupe